

Talousarvio 2026, Toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2028

Aluehallitus 17.11.2025 § 218

ÖVPH/6680/02.02.00/2025

Valmistelija Nystrand Lena

Lisätietoja: puhelinnumero: 044 323 1740, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Talousarviotyötä on jatkettu hallituksen ja valtuuston erillisten päätösten, keskustelujen ja seminaarien pohjalta. Hallitus on käsitellyt talousarvion kokouksissaan 15.9. ja 20.10.2025. Talousarviokäsittely sisältää kaikki muutokset.

Hyvinvointialueen strategia, palveluverkkosuunnitelma, toimenpiteet toiminnan sopeuttamiseksi rahoitustasoon sekä valtiovarainministeriön rahoituslinjaukset muodostavat talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027-2028 perustan.

Talousarvio, taloussuunnitelma ja toimintasuunnitelma on laadittu tavoitteineen, mittareineen, riskeineen ja toimenpiteineen. Toimenpiteet on käyty läpi riskikartoitusten ja palvelujen riittävyyden arvioinnin avulla. Eri toimielimillä on ollut mahdollisuus antaa lausuntonsa talousarvioehdotuksesta, ja ne toimitetaan hallitukselle erillisessä liitteessä.

Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027-2028 taloussuunnitelma muodostavat taloudelliset raamit ja talouden edellytykset Pohjanmaan hyvinvointialueen toiminnalle vuodeksi 2026, mutta myös tuleviksi vuosiksi. Raamit ja edellytykset asettaa valtionrahoitus. Ensimmäisten vuosien, 2023 ja 2024, toiminta osoitti 38 ja 27,5 miljoonan euron alijäämää, mutta vuoden 2025 ennusteena on 15 miljoonan euron ylijäämä. Lain mukaan kertynyt alijäämä on katettava viimeistään vuonna 2026, ja sen vuoksi suunnitelma sisältää lisää sopeuttamistoimenpiteitä vuodelle 2026. Päivittäinen toiminta vaatii n. 25 miljoonan euron vuosikatteen jo otettujen lainojen lyhennyksiin sekä laitteisiin, ajoneuvoihin ja koneisiin tarvittavien uusintainvestointien rahoittamiseen. Hyvinvointialue on saanut lainanottovaltuudet vuodeksi 2026 ja voi sen johdosta suunnitella suurempia investointeja sekä investointeja vastaavia vuokrasopimuksia, tavoitteena tilankäytön tehostaminen ja pitkälti myös vuokrien alentaminen näiden muutosten kautta. Aikaisempina vuosina on tehty vain vähäisiä investointeja, mutta nyt voidaan laatia pitkän aikavälin suunnitelmia. Vuodelle 2026 on budjetoitu 50,9 miljoonan euron ylijäämä.

Sopeuttamistoimenpiteet on laadittu vuoden 2025 alkuperäisen talousarvion perusteella ja vähennykset on laskettu siltä tasolta. Viimeisessä talousarviomuutoksessa on kuitenkin jonkin verran uudelleenjakoa, mutta toimenpiteet ovat samat. Suurimpiin toimenpiteisiin kuuluu 11,8 miljoonan euron henkilöstövähennys, joka toteutetaan ensisijaisesti luonnollisen poistuman kautta, mutta eräiltä osin myös syksyn yhteistoimintaneuvottelun tuloksena tehtävistä uudelleenjärjestelyistä johtuvien irtisanomisten kautta. Ruoka- ja siivouspalveluista huolehtivien in-house-yhtiöiden kautta toteutetaan 5,6 miljoonan euron vähennykset ja muista ostopalveluista vähennetään 4,9 miljoonaa euroa.

Asiakaspalvelujen ostoista vähennetään 26 miljoonaa euroa, lähinnä muiden sairaaloiden käytöstä, mutta pienemmiltä osin myös yliopistosairaaloiden. Perusteluna on, että omalle väestölle pyritään tarjoamaan palvelua omassa organisaatiossa. Palveluverkon muutokset vähentävät kustannuksia 0,5 miljoonalla eurolla henkilöstövähennysten ja vuokranvähennysten lisäksi. Eri tehostamistoimien avulla arvioidaan voitavan laskea kustannustasoa 1,5 miljoonalla eurolla. Koska indeksikorotuksia ei ole otettu lainkaan huomioon, ei aineiden ja tarvikkeiden eikä ostopalvelujen määrärahoja ole edellä mainittujen muutosten lisäksi korotettu vuoden 2025 tasosta. Sen vuoksi kaikkien yksiköiden täytyy harkita huolellisesti jokaista hankintaa, koska talousarvion määrärahat eivät riitä yhtä paljon kuin aikaisempina vuosina. Aineiden ja tarvikkeiden kustannuksia on vähennetty 2 miljoonalla eurolla, lähinnä lääkkeitä ja hoitotarvikkeista. Määrärahan korotuksia on hyvin vähän, mutta mm. kuljetuskustannusten määrärahaa on lisätty, lähinnä kuljetuspalvelukustannusten, mutta myös muiden kuljetusten kustannusten nousun vuoksi. Talousarvioon sisältyy myös 12 miljoonan euron vuokrien vähennys vuoden 2025

ennusteeseen verrattuna. Tämä toteutetaan osittain tietoisien tilankäytön vähentämisen ja osittain uusia vuokrasopimuksia koskevien neuvottelujen kautta.

Talousarvioehdotuksen kokonaistoimintatuotot ovat 98,2 miljoonaa euroa ja kokonaistoimintakustannukset ovat 888 miljoonaa euroa. Toimintatuotot ovat laskeneet 8,2 miljoonaa euroa eli 7,7 % vuoden 2025 muutettuun talousarvioon verrattuna. Lasku johtuu siitä, että hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamista varten kaudella 2023-2025 jaettu tuki ei ole enää mukana vuoden 2026 tuotoissa.

Henkilöstökulut muodostavat 54 % kokonaistoimintakustannuksista ja ostopalvelut 32 %. Aineiden ja tarvikkeiden kustannukset muodostavat 7 % ja vuokrien 5 %. Avustukset muodostavat 2 %.

Henkilöstökulut ovat yhteensä 476 miljoonaa euroa. Ne sisältävät sekä sopimuksen mukaiset palkankorotukset että päättäneiden yhteistoimintaneuvottelujen tavoitteiden mukaiset henkilöstövähennykset. Kustannukset nousevat 4,9 % vuoden 2025 muutettuun talousarvioon ja ennusteeseen verrattuna. Vuokrahenkilöstöä varten on budjetoitu 13,6 miljoonaa euroa, mikä on miljoona euroa vähemmän kuin vuonna 2025. Suurin osa määrärahoista koskee lääkäreitä, 12,3 miljoonaa euroa. Henkilöstön hyvinvointiin on budjetoitu 2,1 miljoonaa euroa.

Ostopalveluja varten on budjetoitu 285,4 miljoonaa euroa, josta asiakaspalvelujen ostot muodostavat suurimman osan eli 144,4 miljoonaa euroa. Asumispalveluja ostetaan eri muodoissa ja eri asiakasryhmille 60,4 miljoonalla eurolla, kotihoitoa 9 miljoonalla ja yliopistosairaaloiden hoitoa ja muuta erikoissairaanhoidoa 36,9 miljoonalla eurolla. Perusterveydenhuollon ostopalvelut muodostavat 6,1 miljoonaa euroa, suun terveydenhuollon 0,3 miljoonaa euroa, eri terapioiden 1,6 miljoonaa, lastensuojelun ja perhesosiaalityön 21,2 miljoonaa euroa ja muiden sosiaalipalvelujen ostopalvelut 8,9 miljoonaa euroa.

Muista ostopalveluista voidaan mainita toiminta, joka on ulkoistettu, pääasiassa in-house-yhtiöille. Laboratoriopalveluihin on budjetoitu 18 miljoonaa euroa, IT-palveluihin 37,4 miljoonaa, siivouspalveluihin 14,3 miljoonaa ja ruokapalveluihin 13,5 miljoonaa euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden kustannuksiin on budjetoitu 58,3 miljoonaa euroa ja niiden suurimpia menoeriä ovat hoitotarvikkeet ja apteekkitarvikkeet, 23,1 ja 16 miljoonaa euroa. Huoltotarvikkeiden kustannukset ovat 6,2 miljoonaa euroa ja niihin sisältyvät mm. sähkö, lämpö ja polttoaine 4,6 miljoonaa euroa sekä muut kiinteistöihin ja irtaimistoon liittyvät tarvikkeet.

Hyvinvointialueen vuokratkustannukset ovat yhteensä 44,7 miljoonaa euroa. Summa sisältää toimitilojen vuokrat 36,3 miljoonaa euroa, ja irtaimiston, tutkimuslaitteiston ja ajoneuvojen leasing-vuokrat ovat 4,4 miljoonaa euroa. Muut vuokratkustannukset ovat 4 miljoonaa euroa ja ne koskevat lähinnä vuokratekstiilejä.

Kokonaistoimintakustannukset ovat 888 miljoonaa euroa, mikä on 26,2 miljoonaa euroa eli 2,9 % vähemmän kuin vuoden 2025 muutetussa talousarviossa. Toimintakate on 789,8 miljoonaa euroa, mikä on 18,1 miljoonaa eli 2,2 % vähemmän kuin vuoden 2025 muutetussa talousarviossa. Valtionrahoitus on 18,2 miljoonaa euroa suurempi kuin vuonna 2025 ja sisältää vuoden 2024 alijäämän oikaisun jälkeenpäin.

Nettorahoituskulut on budjetoitu 0,7 miljoonaan euroon. Suurin osa lainoista eli 95 % jo nostettujen lainojen saldosta on kiinteäkorkoisia ja 5 % vaihtuvia. Hyvinvointialueen suurten koronnousujen riski on minimoitu siten, että niin suuri osa on sidottu kiinteisiin korkoihin korkojen ollessa vielä erittäin matalalla tasolla. Ajoittain voidaan suurempi määrä käteisvaroja sijoittaa korkeammalla korkotuotolla muutamaksi kuukaudeksi, mutta myös maksuliikennetilien korkotuotto on hyvä, etenkin kun hyvinvointialue saa koko rahoituksensa kerralla kuukausittain, minkä johdosta tilin saldo on suuri.

Hyvinvointialueen poistojen arvioidaan olevan 19,9 miljoonaa euroa jakautuneena siten, että 10 miljoonaa kohdistuu rakennuksiin, 0,7 miljoonaa kiinteisiin rakenteisiin, 4,3 miljoonaa laitteistoon, ajoneuvoihin ja kalustoon sekä 4,9 miljoonaa euroa IT-järjestelmiin.

Vuoden 2026 investointitalousarvio on jo vahvistettu ja hyväksytty hallituksessa ja valtuustossa, ja yksi muutos käsitellään erikseen. Investointeja ei ole kuitenkaan vielä hyväksytty ministeriöissä. Investointisuunnitelma 2027-2030 sisältyy taloussuunnitelmaan, mutta investointisuunnitelmasta tehdään erillinen päätös, joka toimitetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle, sisäasiainministeriölle ja valtiovarainministeriölle.

Liitteet: Talousarvio 2026, toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2028
Sopeutustoimenpiteet
Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA)
Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 5.11.2025
Toimielinten lausunnot talousarviosta jaetaan hallitukselle erillisissä liitteissä.

- Pelastustoimen jaosto
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto
- Kansalliskielilautakunta
- Vaikuttamiselimet

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina ehdottaa

- että hallitus ehdottaa, että valtuusto hyväksyy toiminta- ja taloussuunnitelman esitetystä muodosta mukaan lukien sopeutumistoimenpiteet
- että investointimenojen aktivointiraja vahvistetaan poistosuunnitelman mukaisesti 50.000,- euroksi kiinteistöinvestointien osalta ja 15.000,- euroksi koneiden ja laitteiden osalta. Investointisuunnitelma käsitellään erikseen
- että hallitus ehdottaa, että valtuusto hyväksyy myynnin hinnoitteluperusteet kustannusvastaavuuden pohjalta talousarvion mukaisesti
- että valtuusto vahvistaa sitovuustasoksi kokonaistason ja toimialatason nettotoimintakulut, nettorahoituskulut ja nettoinvestointimenot. Hallitusta sitoo investointilistan jokainen kohta
- että lainanottovaltuuksiin sisältyviä investointeja varten voidaan ottaa lainaa, mikä merkitsee rahoituslaskelman mukaan 30 miljoonaa euroa vuonna 2026
- että tilivelvollisia ovat hallituksen, jaostojen ja lautakuntien jäsenet, varajäsenet ja esittelijät sekä hyvinvointialueen johtaja, sektori- ja resurssi johtajat, toimialajohtajat ja hyvinvointialueen muut johtavat viranhaltijat.

Päätös:

Käsittely aloitettiin hyvinvointialuejohtajan yleisesittelyllä, jonka jälkeen talousjohtaja esitteli keskeiset talousarvioluvut. Sen jälkeen seurasi yleinen talousarviokeskustelu, jonka jälkeen hallituksen kokous keskeytettiin lounaan ajaksi klo 11.50–12.30.

Lounastauon jälkeen hallitus aloitti vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027-2028 toiminta- ja taloussuunnitelman yksityiskohtaisen käsittelyn. Käsittely aloitettiin valmistelun ehdottamien vuoden 2026 sopeuttamistoimien läpikäynnillä seuraavasti:

Muiden ostopalvelujen kohdassa hallituksen jäsen David Pettersson ehdotti, että lääkäripalvelujen ostojen talousarviomäärärahoja vähennettäisiin vuoden 2026 talousarviossa 12,3 miljoonasta yhteensä 6 miljoonaan euroon. Ehdotus ei saanut kannatusta, joten se raukesi. David Pettersson ilmoitti eriävän mielipiteen pöytäkirjaan.

Palveluverkon muutosten kohdassa hallituksen jäsen David Pettersson ehdotti, että Malmin vaativan kuntoutuksen osaston ja yleislääketieteen osasto 1:n yhdistämistä ei toteuteta. Hallituksen jäsen Anna Caldén kannatti David Petterssonin ehdotusta.

Hallituksen jäsen Gun Kapténs ehdotti sen jälkeen, että Pietarsaaren vaativan kuntoutuksen ja sen laadun turvaamiseksi ja kehittämiseksi tulee toimintaa varten varata 8 paikkaa. Näitä paikkoja voidaan käyttää joustavasti muille yleislääketieteen potilasryhmille, kun paikoilla ei ole vaativaa kuntoutusta tarvitsevia potilaita. Hallituksen jäsenet Mikael Gädda ja Rainer Bystedt kannattivat Gun Kapténsin ehdotusta.

Hallituksen jäsen Peter Sjökvist ehdotti Kapténsin ehdotukseen seuraavaa lisäystä: "Kesän 2026 jälkeen tehdään palvelujen saatavuuden ja jonotilanteen seuranta." Hallituksen jäsenet Sari Ala-Heikkilä ja Mikael Gädda kannattivat Sjökvistin ehdotusta.

Hallituksen jäsen Johanna Borg ehdotti lopuksi seuraavaa tekstilisäystä: "Yleislääketieteen ja erikoissairaanhoidon osastojen kuormitusta ja akuuttivastaanottojen potilasvirtaa seurataan vuoden aikana ja tiedot esitellään hallitukselle neljännesvuosikatsausten yhteydessä." Hallituksen jäsen Mikael Gädda kannatti ehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kaksi valmistelusta poikkeavaa ehdotusta ja että asiasta tuli äänestää. Ensimmäisessä äänestyksessä asetettiin vastakkain Gun Kapténsin ja David Petterssonin ehdotukset siten, että Kapténsin ehdotus oli Jaa ja Petterssonin ehdotus Ei. Äänestyksessä Kapténsin ehdotus voitti äänin Jaa 11 – Ei 2. Äänestysluettelo liitteenä. David Pettersson ilmoitti eriävän mielipiteen pöytäkirjaan koskien Malmin osastojen yhdistämistä.

Toisessa äänestyksessä asetettiin vastakkain Kapténsin ehdotus ja valmistelun ehdotus siten, että valmistelun ehdotus oli Jaa ja Kapténsin ehdotus ei. Äänestyksessä Kapténsin ehdotus voitti 12 Ei-äänellä, yksi jätti äänestämättä. Äänestysluettelo liitteenä.

Hallitus hyväksyi sen jälkeen yksimielisesti Sjökvistin ja Borgin ehdotukset tekstilisäyksiksi.

Yksityiskohtaista käsittelyä jatkettaessa hallituksen jäsen Antti Tuomela ehdotti, että Vähänkyrön hyvinvointiaseman toiminta jatkuu sillä edellytyksellä, että hyvinvointialueen ja Vaasan kaupungin vuokraneuvotteluissa saavutetaan vuokrataso, jonka hyvinvointialue on asettanut tavoitteeksi. Riitta Pääjärvi-Myllyaho kannatti ehdotusta, jonka hallitus hyväksyi sen jälkeen yksimielisesti.

Muiden tehostamistoimien kohdassa hallitus päätti Sari Ala-Heikkilän ehdotuksesta, että hallitus tekee erillisen päätöksen maksullisista pysäköintipaikoista, kun asiasta on tehty tarkempi selvitys. Budjetoidut 300 000 €:n tuotot säilyvät kuitenkin ennallaan talousarvioehdotuksessa.

Hallitus käsitteli myös toimialojen toimintasuunnitelmat, mutta niihin ei tehty muutoksia.

Hallitus ehdottaa valtuustolle, että ehdotus vuoden 2026 talousarvioksi ja vuosien 2027–2028 toiminta- ja taloussuunnitelmaksi hyväksytään hallituksen hyväksymien muutosten ja lisäysten mukaisesti.